

Outreach

Հրատարակուելիւն Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի Ազգային Առաջնորդարանի
A Publication of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America

Volume IV, Number 6
October, 1981

Patriarch of the Universal Syrian Orthodox Church Visits Sts. Vartanantz Church

Upon the special invitation of His Grace, Bishop Mesrob Ashjian, Prelate, His Holiness Moran Mor Ignatius Zakka I, Patriarch and Supreme Spiritual Head of the Universal Syrian Orthodox Church, during his visit to the U.S. will be welcomed by the Armenian Community on Friday, October 16, at the Sts. Vartanantz Armenian Apostolic Church of Ridgefield, N.J.

His Holiness will be received by Very Rev. Khajak Hagopian, Special Assistant to the Prelate, the clergy and the congregants at 7:00 p.m. After a prayer service in both Armenian and Assyrian, His Holiness will address the congregation in English.

Following the Church service, a reception will take place in the Church Hall, in honor of His Holiness.

The Syrian Church has been a long time friend and sister institution of the Armenian Apostolic Church; therefore, we urge that all Armenians in the New York-New Jersey Metropolitan area make a strong effort to attend this special event and demonstrate the Armenian people's love and respect for their sister church.

His Grace, Bishop Ashjian (center) welcomes Dr. Vartan Gregorian (center right) to the gathered friends and clergy.

ԱՍՈՐԻ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԵՏԸ

Ն. Ս. Մորան Մօր Իգնատիոս Զաքար Ա. Պատրիարք Նիւ Ճըրզիի Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ մէջ

Այսու ուրախութիւնն ունինք յայտարարելու թէ Հայց-Եկեղեցւոյ դաւանակից եւ բազմադարեան բարեկամութեամբ կապուած Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցւոյ Պատրիարքը, Մորան Մօր Իգնատիոս Զաքար Ա. որ հովուապետական այցելութեամբ կը գտնուի Միացեալ Նահանգներ, ընդառաջելով Առաջնորդ Սրբազան Հօր հրաւերին, պիտի այցելէ Նիւ Ճըրզիի Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ համայնքին, Ուրբաթ, 16 Հոկտեմբեր 1981ին:

Ամենապատիւ Պատրիարք Սրբազանը եկեղեցի պիտի ժամանէ երեկոյեան ժամը 7:00ին եւ պիտի ընդունուի Հոգւ. Տ. Պատրիարք Յակոբեանի, հոգեւորականաց դասուն եւ ժողովրդեան կողմէ եւ «Հրաշափառ»ով առաջնորդուի տաճար, ուր տեղի պիտի ունենան արթթի՝ հայերէն եւ ասորերէն լեզուներով: Պատրիարք Սրբազանը իր ողջունի խօսքը պիտի ուղղէ ներկայ ժողովուրդին՝ անդրէն լեզուով:

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտին, Սրբոց Վարդանանց Եկեղեցւոյ հովիւն եւ հոգաբարձութեան կողմէ տեղի պիտի ունենայ հիւրասիրութիւն՝ եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Այսու ջերմապէս կը թելադրենք Նիւ Ճըրզիի եւ Նիւ Եորքի մերապն ժողովուրդին, որ խուսնեամբ կերպով մասնակցի Պատրիարք Սրբազանի ընդունելութեան եւ ցոյց տայ իր եղբայրական սէրը պատմական այս քոյր եկեղեցւոյ հանդէպ:

DR. VARTAN GREGORIAN HONORED

On September 11, 1981, Dr. Vartan Gregorian, President and Chief Executive Officer of the New York Public Library, was honored at a reception organized by the Prelacy Ladies Guild.

At attendance of over two hundred people, comprised of professionals in the fields of letters, library science, the press, the arts and well-wishers gathered in the Prelacy to express their congratulations to the prominent scholar and academician.

His Grace, Bishop Mesrob Ashjian, Prelate, welcomed Dr. Gregorian and his family, introducing the Chief Executive Officer of the New York Public Library as a man of scholarship dedicated to the ideals of service. He then introduced the honorable clergy from the various Armenian denominations, among whom were: His Grace, Bishop Aram Keshishian, Prelate of Beirut, Lebanon; V. Rev. Khajak Hagopian, Special Assistant to the Prelate; Rev. Archpriest Asoghik Kelejian of Bayside, N.Y.; Rev. Archpriest Moushegh Der-Kaloustian of the St. Illuminator's Cathedral in N.Y.; Rev. Archpriest Vahrich Shirinian of Ridgefield, N.J.; Rev. Sahak Andekian of New Britain, CT; Mother Adriane Peshdimaljian and Sister Arousiag of the Sisters' Academy in Philadelphia; Rev. H. Hassessian of the Armenian Evang. Church of New York; Rev. Krikor Guerguerian of the Catholic Community, and Rev. Manuel V. Poladian, Director of Alishan School in Tehran, Iran; and V. Rev. Yeghishe Manjikian of Fresno, CA.

Mr. Pierre Papazian praised Bishop Ashjian, emphasizing His Grace's encouragement of culture and education by offering the Armenian community cultural events of the highest calibre such as this one. Mr. Papazian then delivered a brief account of Dr. Gregorian's numerous achievements and positions he has held.

Dr. Gregorian taking the floor amidst the applause of proud compatriots, introduced himself as a universal Armenian, proud of his ethnic origin, honored by his Armenian citizenship, ready to serve society at large. He concluded on a witty note, by inviting Armenians to feel free to come to the New York Public Library, confident now that an Armenian was there.

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԸ՝ ԻԲՐԵԻ ԱԶԴԱԿ ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ Գրեց՝ Կարօ ՄԵՀԵԱՆ

Մշակոյթը քաղաքակրթութիւնն է, կամ՝ քաղաքակրթութիւնը մշակոյթն է, ո՛չ անշուշտ, քանի որ քաղաքակրթութիւնը ստեղծագործութիւնն է: Քաղաքակրթութիւնը կ'ընդօրինակուի, բայց ընդօրինակող ժողովուրդի ինքնատուութիւնը չի խաթարուի: Իսկ մշակոյթը կ'ազդէ, բայց եթէ ընդօրինակուի, կը խաթարուի:

Ե՞րբ սկսած է մեր մշակոյթը: Այդ «մեր»ը հայ ժողովուրդն է անշուշտ: Իսկ ստեղծագործութիւնը, իր ամենապարզ կամ նախնական ձևերն մէջ իսկ, մշակոյթն է: Ուրեմն հարկ է, որ մենք փնտենք ակունքը մեր ժողովուրդի ծագման, որ անոր կազմաւորումն է: Բայց մենք արդէն միտեցանք անցեալի թանձր մէջին մէջ, եւ ունինք միայն վկայութիւններ մեր ժողովուրդի կազմաւորման կամ գայն կազմող ցեղերու մասին, որոնց շուրջ ղեկ տարակարծութիւններ կան:

Ինչ որ անառակելի է, այն է թէ՛ հայ ժողովուրդը կազմող տարրերը արդէն ունէին իրենց մշակոյթները՝ փոյթն է թէ՛ նախնական կամ որոշ չափով յառաջացած վիճակի մէջ: Անջատ, օրինակ, Արմէններէն կամ Փոհիւզիացիներէն, եթէ մենք, ապաժամ կամ յապաղած . . . «կայսերապաշտութեամբ» մը եւ մեծափառ հանդիսութեամբ, իւրացուցինք նաեւ Երբրունը, ապա ուրեմն մեր մշակոյթը, — եւ չակերտեցի «մեր»ը՝ գոհացում տալու համար մեր փառակարօտ ինքնասիրութեան, — արդէն աւելի ետ գացինք, քան հայ ժողովուրդի կազմաւորման շրջանը, որուն ակնարկեցի վերեւ:

Եթէ «ե՞րբ»ը անվիճելի կերպով ճշդելու հնարաւորութիւնը չունինք, ունինք, սակայն, այն անվիճելի տեսակէտը թէ՛ ամէն արտայայտութիւն, գրաւոր ըլլայ թէ՛ խօսուն, հնչուն թէ՛ նիւթեղէն եւ որ հոգիէն ու մտքէն կու գայ, ստեղծագործութիւնն է, — նախնական մարդուն կամ նախնական հաւաքականութեանը, որ արդէն դասնայ, նախնական աստիճանով:

Քարայրաբնակ մարդը, որ, որսէն վերադարձին, ճարճատող օճախին կիսալոյսին մէջ, արջին հետ իր հանդիպումը եւ կոխը կը նկարագրէ շարժումներով ու դիմարտայայտութեամբ՝ միացնելով ձայնի ելեւէջներ, բեմադրութիւն է, նախատիպը թատրոնին:

Ինչպէս՝ հովիւր, որ ճիւղէն սրինգ կը շինէ եւ, ներքին մղումի մը կամ պահանջի մը ընթացք տալով, եղանակ մը կը նուագէ:

Այդ յօրինածը, որքան ալ նախնական ըլլայ, նախատիպն է մշակոյթին, երաժշտական ստորոգելիին: Անդրադառնալով մեր մշակոյթին, նոյնիսկ միայն մեր լեզուն, իր բանաւոր բնոյթով, մեզ շատ ետ կը տանի: Ոսկեղարը իր գոյութիւնը միայն «թարգմանիչներուն» չի պարտիր: Առանց բանաւոր լեզուի արդէն իսկ հարստացած ու ճոխացած բնոյթին, մենք հայ գրականութեան ոսկեղար չէինք ունենար, որքան ալ տաղանդաւոր ըլլային մեր մատենագիրները: «Թագուհի թարգմանութեանց»ը իր փառքը առաւելապէս թարգ-

«ԴԻՒԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ԹԱՂԻԱԴԵԱՆ»

Գրեց եւ խմբագրեց՝ ՄԵՍՐՈՊ ԵՊՍ. ԱՇՃԵԱՆ

VERY REV. KHAJAK HAGOPIAN Special Assistant to His Grace, Bishop Ashjian

On Monday, September 6th, Very Rev. Khajak Hagopian, a member of the Brotherhood of the See of Cilicia, arrived in New York upon the invitation of His Grace, Bishop Mesrob Ashjian, Prelate, and the Executive Council of the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America.

Very Rev. Khajak Hagopian was born in Ain el-Arab, Syria in 1946, and was baptised with the name Sarkis. During childhood, his family moved to Lebanon where he received his early elementary education. He was admitted to the Seminary in 1961, from where he successfully graduated in 1968. He then was ordained a celibate priest by the late Archbishop Dajad Ourfalian on June 16, 1968 and was renamed Father Khajak. After serving on the Seminary staff for two years, in 1971 he was elevated to the rank of Vartabed. His graduation thesis dealt with the translations and study of Khorenatzi's rhetorical work.

In 1971 he was invited to Jezire as Vicar General of Kamishlee (Syria), where he served eight years demonstrating his strong will and commitment and sacrifice towards his Church and nation.

In 1979 he returned to the Catholicate, where while carrying on his duties as a member of the Brotherhood, he also continued his studies, at the Near East School of Theology. He recently edited a series of sermons, "Armasi Tzaynu" (The Voice of Armasi), which was published by the Catholicate in Antelias, Lebanon.

Father Khajak has now been invited to assume the position of Special Assistant to the Prelate, His Grace, Bishop Mesrob Ashjian. He will work at the Prelacy and will visit various parishes without pastors to be a source of spiritual guidance to them.

We are certain that with Father Khajak's fine training and knowledgeable background, and above all his sense of fervor and commitment towards his church and community, he will be an asset to the American Armenian community.

We welcome him and wish him success.

BOOK FAIR

DATE:

Saturday November 14, 1981 11:00 am—9:00 pm
Sunday November 15, 1981 Noon—5:00 pm

LOCATION:

Sts. Vartanantz Armenian Apostolic Church
461 Bergen Blvd. Ridgefield, N.J.
Tel: (201) 943-2950

SPONSORED BY:

Sts. Vartanantz Armenian Apostolic Church, NJ
Armenian Cultural Association N.J. Chapter
Prelacy Bookstore

A diverse selection of books about history, culture, literature, religion, music, art, language and cooking both in Armenian and English will be available. A wide selection of Armenian records, cassettes and video films will also be at hand to the delight of all music lovers.

A special corner will display children's story books and educational material.

Everyone is invited and all will surely find something to please.

**MAKE THIS DAY A DAY
FOR FAMILY AND FRIENDS TO FIND AND
SHARE THIS TREASURE CHEST OF BOOKS.**

*Public Transportation from Port Authority in
New York City, to the Vartanantz Armenian
Apostolic Church is available by BUS.*

OUTREACH

His Grace Bishop Mesrob Ashjian, Prelate

Editor Hasmig Mergian
Armenian Editor. Very Rev. Khajak Hagopian

OUTREACH (USPS 426-490) is published monthly by the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, 138 East 39th Street, New York, New York 10016, (212) 689-7810. Unsolicited manuscripts will be considered for publication; please include a stamped, self-addressed return envelope. We reserve the right to edit articles in order to conform to space limitations. Signed articles do not necessarily reflect the policy of the Armenian Apostolic Church of America. Send all correspondence to the above address to the attention of the Editor. Printed in the United States of America. Second class postage paid at New York, New York 10016.

© 1981 by Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America

19-րդ դարի առաջին կեսի անուանի հրապարակած ու գրող Մեսրոպ Դավթի Թաղիադեանը թողել է սպազիր եւ անտիպ հարուստ ժառանգություն: Դեպի լոյսը ձգտող երիտասարդ վանականը 1823ին թողնում է էջմիածնի վանքը՝ Եւրոպա գնալու մտադրությամբ, սակայն ճակատագրի բերումով ընկնում է Հնդկաստան: Կարճ ժամանակ անց նա յայտնի է դառնում Կալկաթայի հայ հասարակությանն իր հայագիտական իմացություններով: 1825-ին մտնում է Կալկաթայի Հայոց Մարդասիրական ձեմարանն՝ իբրեւ հայոց լեզուի ուսուցիչ: 1826-ին ընդունում է անգլիական Եպիսկոպոսական ձեմարանը, անգլերէն, յունարէն, լատիներէն, պարսկերէն եւ այլ լեզուներ սովորելու համար:

Նոյն տարին առաջին անգամ հանդէս է գալիս «Յուցակ օրացոյց»-ում՝ Հայ մեծահարուստներից մէկի կնոջ մահուան առթիւ մի ճառի եւ ոտանաւորի սպազրութեամբ: Այնուհետեւ նա թարգմանում է ձեմարանի տնօրէն Ռեյնիարդ Հիբերի «Պաղեստին» պոէմը, յառաջաբանում ընդարձակ տեղեկություններ տալով ինչպէս իր, այնպէս ալ Դաբայում գտնուող էջմիածնի եւ Երուսաղէմի նուիրակների մասին: 1830-ին Թաղիադեանը սպազրում է «Դիցարանութիւն» փոքրիկ գրքոյկը:

Դարակազրին ուսական գործերի մուտքն Անդրրկովկաս ազատագրական նոր յոյսեր է ներշնչում հայերին: 1826-ին վերակառուած ուս-պարսկական պատերազմը լայն արձագանգներ է գտնում ինչպէս Հայաստանի երկու հատուածներում, այնպէս էլ հնդկահայ գաղութում:

Հայաստանի արեւելեան հատուածի ազատագրումից յետոյ, 1828-ի Փետրվարի 28-ին Թաղիադեանը հանդէս է գալիս Հայաստանի ազատագրման առթիւ մի ճառով. նոյն տարուայ Նոյեմբերի 1-ին երեւանցիներին է ուղղում մի սպազիր նամակ, ուր ողջունում է Հայաստանի ազատագրումը Պարսից լծից, կոչ անում Հայերին հիմնել դպրոցներ, մշակոյթի օճախներ, ծաւալել հայրենանուէր գործունէութիւն՝ ապահովելու ազգային յառաջդիմութեան եւ հասարակական զարգացման նոր ուղիները:

Աւարտելով անգլիական ձեմարանը, Թաղիադեանը 1831-ի Մայիսին գալիս է Նոր Զուղա, Սեպտեմբերի սկիզբներին գնում Թեհրան, այնտեղից՝ Թավրիզ եւ 1831 Նոյեմբեր 6-ին հասնում Երեւան, նոյն ամսի 20-ին մասնակցում Յովհաննէս Կարբեցու կաթողիկոսական օժմանը: Երիտասարդ լուսաւորչի ծրագրերը՝ էջմիածնում ձեմարան հիմնելու, իր հետ բերած սպարանը գործի դնելու, գրական գործունէութիւն ծաւալելու, չեն իրականանում: Էջմիածնի կղերի հարածանքները, Հայ մեծատուններին անտարբերութիւնը ստիպում են նրան նորից վերադառնալ Նոր Զուղա, այնտեղից՝ Թավրիզ եւ 1838-ին մեկնել Կոստանդնուպոլիս:

(Շարունակութիւն էջ 4)

OFFICIAL OPENING OF THE ARMENIAN THEOLOGICAL SEMINARY GOLDEN JUBILEE CELEBRATIONS

DIVINE LITURGY

Place: St. Illuminator's Cathedral
221 E. 27th, N.Y., N.Y.

Date: Sunday, November 22nd, 1981

Celebrant: His Grace, Bishop Mesrob Ashjian,
Prelate, His Grace will also deliver
the Sermon

Guest Speaker: Rev. John Sutton, President of
the Near East Foundation

Church Services will start at 10:00 a.m.

Divine Liturgy will be celebrated at 11:00 a.m.

Sermon will be delivered at 12:00 noon

Following the Divine Liturgy, a Requiem Service will be held for the repose of the souls of those who have been founding fathers of the Seminary, philanthropists and students.

The New York-New Jersey Metropolitan community is invited to participate in this Thanksgiving Mass to pray for the continuing Christian service of the Armenian Apostolic Church.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՅՈՒՄ ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ 50-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆՑ

Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ

Նիւ Եորքի Ս. Լուսաւորիչ մայր եկեղեցւոյ
մէջ

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, 1981

Ս. Պատարագը պիտի մատուցանէ եւ քարոզէ
Թեմիս բարեխնամ Առաջնորդ
ԳԵՐՇ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ Ս. ԵՊԻՍԿ. ԱՇՃԵԱՆ

Հիւր քարոզիչ՝ Նիր Իսթ Ֆաունտէյշընի
Նախագահ Վեր-ձօն Սաթըն

Սկիզբ ժամերգութեան... Կ.ա. ժամը 10:00

Սկիզբ Ս. Պատարագի... Կ.ա. ժամը 11:00

Քարոզ... ժամը 12:00

Յաւարտ Ս. Պատարագի տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն, Դպրեվանքի հիմնադիրներուն, բարերարներուն եւ ուսանողներուն ի Տէր ննջած հոգւոց ի հանգիստ:

Սիրով կը հրաւիրուի Նիւ Եորքի եւ շրջակայից Հայ ժողովուրդը, մասնակցելու համար վերոյիշեալ Գոհարանական Պատարագին եւ աղօթելու Հայց. Եկեղեցւոյ անասանութեան համար:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԸ՝ ԻԲՐԵՒ ԱԶԳԱԿ ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ Ծարունակութիւն էջ 1էն

մանիշնեւր՝ Կր պարտի, թէ այն ժողովուրդին որ կերտած, մշակած, յղկած, դասաւորած էր լեզուն՝ «ի պատկերի իւրում»: Իսկ այդ շքեղ ու հռչակապ ստեղծագործութիւնը, մինչեւ «աշխարհի ամէնէն տրամաբանական լեզուն» դառնալու համար, — ինչպէս որակած է օտար հայերէնագէտ մը, — երկար ժամանակի կը կարօտէր: Ահա այդ «երկարն» է, որ ճշգրտու հնարաւորութիւն չունինք, կարենալ ճշգրտու համար մեր մշակոյթին ծագումը, քանի որ «մերը», որ ազգն է, առաւելապէս լեզուով կը բնորոշուի եւ կ'անջատուի ուրիշ ազգերէ: Իսկ մշակոյթը, իր կարգին, համեմատաբար աւելի շատ լեզուով կը յատկանշուի:

Հայ գիրք մէկ ու մէկ հազարամեակի պատմութիւն ունի: Իսկ հայ մշակոյթն — գուցորդելով գայն, բոստ արտասայտուած կարծիքներու, մեր ժողովուրդի ծագման շրջանին, հետ, երեք հազարամեակի պատմութիւն ունի:

Ամէն մէկ ժողովուրդի մշակոյթ իբրեւ ստեղծագործութիւն եւ, հետեւաբար, իբրեւ արտասայտութիւնը անոր ներառւածին, իր սեփականութիւնն է: Բայց մարդկութիւնը, ըլլալով համադրոյթը բոլոր ժողովուրդներու, անոնց մշակոյթներուն համադրոյթը մշակոյթն է մարդկութեան:

Այդ համադրոյթը, իր կարգին, ունի իր աստիճանները: Ժողովուրդի մը քանակը չէ, որ կը ճշդէ անոր աստիճանը այդ համադրոյթին ներս: Այլ՝ անոր մշակոյթին աստիճանը: Հին Հելլադան ախ մը ժողովուրդ էր, բայց իր մշակոյթը ունեցաւ տիրապետութեան երկար շրջան մը, իսկ այն աստիճանը, երբ, իբրեւ հողամաս ու ժողովուրդ, ենթարկուած էր տիրապետութիւններու: Աշխարհակալ Հոմեր չունեցաւ մշակոյթի նոյն աստիճանը:

Մենք վեց դարեր շարունակ կրեցինք թրքական լուծը, բայց մեզ ճնշող, հարստահարող, մեզ թուով տեւապէս նուազեցնող մութրին մշակոյթը միշտ ստորադաս մնաց մեր մշակոյթին ու նաեւ միշտ անգործ՝ անոր հանդէպ՝ իբրեւ փաստը կամ բերող մեր գոյատեւման:

Մշակոյթը հարստութիւն մըն է միանգամայն, որ չի սպառիր՝ եթէ չմոռցուի կամ չլքուի: Չայն անտեսել ու միտել կը նշանակէ ինքնաժխտում:

Այժմ մենք կրկին հարկադրուած ենք ապաւինիլ այդ փաստին եւ ապաստանիլ այդ բերդին ներս: Մեր տագնապը, որ փոսանցի մը վերածուած է, այդ բերդին դուրս մնալ ուզողներէն կու գայ: Բերդ մը, որուն «գուր» լեզուն է, Մայրենիքը՝ փոխարինողը Հայրենիքին:

Իսկ այդ զբան ամբողջութիւնը կ'ապահովուի անոր անվճար, անազարտ ու նաեւ անխեղ պահպանումովը: Արտահայաստանի մէջ կը փոխարինուի ան,— կը նախընտրուի ուրիշ «գուր», որ, բնականաբար, ուրիշ չէնքէն ներս կը սանի:

Երկրէն ներս իսթաբուլում օր օրի աճող օտար բառերու եւ տարազներու պարագան է: Եթէ մշակոյթը ինքնուրոյն է՝ երբ ինքնատիպ է, սպա ուրեմն անոր գլխաւոր ստորոգելիներէն մէկը՝ լեզուն հարկ է որ մնայ ինքնատիպ կամ ինքնուրոյն, որ լեզուն անկախութիւնն է:

Օտար այդ թափանցումներուն դէմ մեր դժգոհանքն ու ընդվզումը ազգային զգացողութեան կամ ինքնատիրութեան արդիւնք չէ: Այլ՝ այն խոր մտահոգութեան, թէ երբ ժողովուրդի մը լեզուն անկախութիւնը աստիճանաբար կը նուազի կամ կը իսթաբուլուի, կը նուազի ու կը իսթաբուլուի, նաեւ անոր հոգեւոր եւ մտաւոր անկախութիւնը, ինչ որ ստիպողական պայման է, երբ կը պակսի քաղաքական անկախութիւնը:

Summer Camp In Armenia

Campers from countries as far as Kuwait and the United States happily share cultures with their Armenian brothers and sisters.

ՄԵՍՐՈՊԱՇՈՒՆՉ Նուէր՝ Մերոպ Եպս. Աշճեանին

Կ'ըսեն թէ Աստուած, յեզու մը յատուկ ստեղծելու ուզեց սուկ աղօթելու:
Կ'ըսեն թէ Աստուած Մերոպի ձեռքով աւանդ մը դրկեց Հայ ժողովուրդին՝
Գիրքը Հայոց, որ Իրեն համար աղօթքներ հիւսնեմ, Իր փառքը երգեմ. . .
Ու կը հաւատանք ամենայն արտով, եւ ոչ մէկ պատճառ չհաւատալու:

Բերա Մերոպը գիրքը Հայոց՝ ինչպէս Մովսէսը՝ պատուիրանները,
Բայց ան չգրեց Մովսէսի նման բարերու վրայ, այլ՝ արտերու մէջ,
Ու դարձաւ շուտով արտերէ ծնած, արտերու հատոր, Հայոց սէր յեզու,
Դարձաւ այլ բն գիմ, եւ նշաններով երեսուն եւ վեց դարձաւ ազգութիւն:

Դո՛ւն սորվեցուցիր, Մերոպեան Լեզու, Հայ մանուկներուն Հայր Մերը երգել,
Դո՛ւն սորվեցուցիր Հայ գեղջուկներուն ընդզգիլ գիտնալ ստրկութեան դէմ,
Դո՛ւն դարձաւ բառեր Վարդանի բերին, մահը նախընտրել էան տարութիւն,
Դո՛ւ հայու արտին մէջ տակաւ մեծցող՝ դարձաւ հողին մեր, հայ ազատ հողին:

Բեզմով վար իջաւ, մեզի հետ եղաւ ու եղբայրացաւ Աստուծոյ Որդին,
Բեզմով բացուցաւ — եւ ինչ համբոյրով — Աստուծոյ տանող աղօթքի նամակն.
Պատմարան դարձաւ մեր Խորենացին, ու Նարեկացին՝ Նարեկ չարխափան,
Տուիր ինքնութիւն եւ կեանք եւ պատիւ, տուիր դիմագիծ, անուն ազգանուն:

Լեզու հանցեցիր քամանցան Սայաթ Նովուն սիրահար որ սիրտեր հային,
Կումիտա դարձաւ, ու գեղօն դարձաւ, հայ արտի խղի բանաստեղծութիւն.
Պանդուխտ արտերու եւ գաւակներու դարձին սպասող կարօտի նամակ,
Լոյսի շատրուան, ապագայ եւ յոյս, ազգի պահպան ապաւէն համակ:

Բեզմով երգեցին հայրենի հողի՛ն արտերը բերրի հայ բանաստեղծներ,
Բեզմով օրհնեցին ու հողին գարկին գութանը օրհնեալ որ գԱստուած օրհնեն,
Բեզմով Թումանեան ու Չարենց ծնան, եւ Սիւսանբօ, Վարուժան, Սեւակ,
Որ թարգման ըլլան հայ ժողովուրդի ծով տառապանքին ու վերելքներուն:

Պերնագեղ յեզուի խագերով նարտար, երկնի կայոյտը տուիր Սեւանին,
Լեռներու կամքը՝ հայ ժողովուրդին որ կապար դառնաս թշնամու կուրծքին,
Որ բողոք դառնաս Շիրազի բերնով, արդար, անողոք, բողոք ազգային,
Որ այ տուն դառնան պանդուխտ ու պատանդ հողերն հայրենի, Մասիսներն անգին:

Կ'ըսեն թէ Աստուած յեզու մը յատուկ ստեղծելու ուզեց լոկ աղօթելու.
Կ'ըսեն թէ Աստուած Մերոպի ձեռքով աւանդ մը դրկեց հայ ժողովուրդին՝
Գիրքը Հայոց, եւ գիրքերուն հետ պատգամ մը յատուկ եւ Աստուածային. —
«Որ, կ'ապրիս այնքան, ազգ իմ սիրելի, որքան որ ապրի յեզուն Մերոպի. . . :»
ՄԵՍՐՈՊ ԱՒԱԳ ՔԸՆՑ. ԹԱՇՃԵԱՆ Փրավիտենս, Բ. Ա. (Ցոլակ)

The following are the reflections of the American Armenian students who had the opportunity to spend a month in Camp Artek in Armenia during the summer trip sponsored annually by A.N.E.C.

"The first day I heard about it I was skeptical but when I got into Yerevan it all changed. I felt like I was walking in the footsteps of my ancestors.

The friends we made I will never forget. The way we did things together and what places we went together, and how we could see Mount Ararat in the morning. It feels like it covers you like a blanket, but it felt good."

Karekin Shamlian

"Yerevan, our Mother country. Yet everything seems strange and new. Like a fantasy. We took a bus to the boarding school where we ate and left for the Girovagan Camp. There we spent 3 weeks of getting up at 7:00 a.m. and of doing nothing but eating, sleeping and lazing around. Calm and peaceful. That's Girovagan.

But Yerevan was a story in itself. All the sights and things to see that we could only read in books before. How little time to see these sights like Etchmiadzin and Sardarabad, and to get to stay with all the nice kind people there who only want to please you in all ways."

Ani Kholanian

"I couldn't believe I was in Armenia riding in a bus down an Armenian highway. Just as we arrived we were treated very nicely at the camp in the first days. Then we were asked for gum, jeans, pens, and all other stuff."

Hovig Vartanian

"The snow-capped peak of Mt. Ararat, the raging bulls at Sardarabad, the shores of gigantic Lake Sevan, the Khatchkars at Etchmiadzin, the ruins of Garni, the mountain church of Keghart, and the statues of Mesrob Mashtotz, Sassouni Tavit, and Vartan Mamigonian. Just hearing these words makes me excited because they are only in one place—my beautiful homeland of Armenia!"

Michael Krikorian

"Camp Artek had its bad and good points but I didn't mind; you just had to get used to it. That wasn't very difficult because all the people there made it possible to make you feel right at home like you really belonged there. I think staying there was a wonderful experience that I wouldn't forget."

Suzy Kedjidjian

tains are big, but Ararat is huge. If I had another chance I would come to my Motherland again."

"The scenery in Armenia is exceptionally beautiful. All the mountains and the fresh clean air is great. The fruits are especially delicious and the water is the best water I've ever drank. All the sights are beautiful."

Verjin Mouradian

Daily Bible Readings October 1981

1. **Thurs.**—Saint Princes: Sahag and Hamazasp. Wisdom 6:11-21, Jer. 17:7-8, Rom. 8:18-26, Jn. 16:1-4.
2. **Fri.**—Fast Day. II Cor. 12:19-13:4, Mk. 11:15-26.
3. **Sat.**—The Saint Seventy-two Disciples of Jesus. Wisdom 9:9-10:2, Ex. 15:27-16:1, II Cor. 2:14-3:3, Lk. 10:1-9.
4. **Sun.**—Fourth Sunday after the Holy Cross. Is. 17:7-14, II Cor. 13:5-13, Mk. 11:27-33.
5. **Mon.**—Saint Patriarch Phocas and Saint Iraeneus follower of the Apostles. Prov. 27:1-6, Is. 43:16-21, II Cor. 11:21-29, Mk. 6:45-56.
6. **Tue.**—Saint Virgins: Thecla, Barbara, Pelagia of Tarsus. Song 8:14, Is. 61:9-11, I Pet. 5:8-11, Lk. 12:32-40.
7. **Wed.**—Fast Day. Gal. 1:1-10, Mk. 12:1-12.
8. **Thurs.**—Saints: Pantaleon the Physician, Hermolaos the Priest and Eupraxi the Virgin. Prov. 4:20-27, Jer. 15:19-20, I Cor. 12:1-7, Mt. 9:35-10:1.
9. **Fri.**—Fast Day. Gal. 1:11-24, Mk. 12:18-34.
10. **Sat.**—Saint Translator Doctors: Mesrop, Yeghisheh, Moses the Poet, David the Invincible Philosopher, Gregory of Nareg, and Nerses of Romgla. Wisdom 8:7-10, Amos 5:10-14, I Cor. 12:4-11, Mt. 7:6-12.
11. **Sun.**—Fifth Sunday after the Holy Cross. Is. 19:1-11, Gal. 2:1-10, Mk. 12:35-44.
12. **Mon.**—Discovery of the Relics of Saint Gregory Patriarch of the Allans, and Saint Fathers: Anthony, Chronides, Tatool, Barrus, Thomas, and the Seven Vegetarians who were martyred at the Monastery of Nine Springs. Jer. 33:14-22, Is. 18-7, Heb. 10:32-36, Lk. 10:21-24.
13. **Tues.**—Saint Apostles: Ananias, Matthias, Barnabas, Philip, John, Silas, and Silvanus. Zech. 8:1-3, Acts 9:1-22, Lk. 9:1-6.
14. **Wed.**—Fast Day. Gal. 2:11-20, Mk. 13:14-23.
15. **Thurs.**—Saint Dionysius of Areopagite, and Saint Apostles Timothy and Titus. Is. 33:2-6, Acts 17:16-34, II Thess. 1:1-12, Lk. 10:1-7.
16. **Fri.**—Fast Day. Gal. 2:20-3:12, Mk. 13:24-37.
17. **Sat.**—Saint Evangelists: Matthew, Mark, Luke and John. Wisdom 9:13-10:2, Ezek. 1:3-11, Zech. 6:1-8, Eps. 4:7-13, Lk. 6:13-19.
18. **Sun.**—Sixth Sunday after the Holy Cross. Is. 20:2-21:6, Gal. 4:3-18, Lk. 4:14-23.
19. **Mon.**—Saints Longinus the Centurion who believed at the time of the Crucifixion of Christ, and Joseph the Father-of-God, and Joseph of Arimathea, and Lazarus the friend of Christ, and his sisters Martha and Mary. Prov. 15:27-32, Joel 2:12-13, I Tim. 1:12-17, Mt. 27:50-61.
20. **Tues.**—Saints Theodoret the Priest, Zeno the soldier, Macarius, Eudoxy, and Romelus. Wisdom 1:11-15, Lam. 3:22-56 (selections), I Tim. 5:17-21, Mt. 10:26-33.
21. **Wed.**—Fast Day. Gal. 4:19-5:1, Lk. 4:31-41.
22. **Thurs.**—Saints, Aretas and the Martyrs, Artemius and Christopher, and the two women Galiniga and Aquilina. Wisdom 3:11-17, Is. 51:22-52:3, I Thess. 2:13-16, Jn. 15:11-16.
23. **Fri.**—Fast Day. Gal. 5:2-15, Lk. 5:17-26.
24. **Sat.**—Saint Twelve Doctors: Rhetheus of Athens, Dionysius of Areopagite, Silvester of Rome, Athanasius of Alexandria, Cyril of Alexandria, Prov. 11:2-11, Is. 61:3-7, Heb. 13:7-9, Jn. 16:33-17:8.
25. **Sun.**—Feast of the Discovery of the Holy Cross. Wisdom 14:1-8, Is. 33:22-34:1, I Cor. 1:18-24, Mt. 24:27-36.
26. **Mon.**—Saints Anasrasius the Priest, and Varus and Theodota and her sons and those who were martyred with her. Prov. 3:1-6, Jer. 17:7-8, II Tim. 2:3-10, Mt. 19:27-29.
27. **Tue.**—Saints Huperichians who were martyred at Samosta and Severianus of Sebastea, and Babylas the Elder, and his eighty-three Disciples. Prov. 12:8-13, Is. 49:8-11, II Cor. 4:6-14, Lk. 10:21-24.
28. **Wed.**—Fast Day. Gal. 5:16-26, Lk. 7:36-48.
29. **Thurs.**—Saint John Chrysostom the Patriarch. Is. 49:1-6, Acts 20:25-38, Jn. 15:17-25.
30. **Fri.**—Fast Day. Gal. 6:1-13, Lk. 8:4-16.
31. **Sat.**—All Saints Day. Wisdom 3:1-8, Is. 33:5-8, Heb. 11:32-12:2, Lk. 12:4-8.

Camp Artek in Girovagan in Soviet Armenia.

ԴԻՒԱՆ ՄԵՍՐՈՊ ԹԱՂԻԱԴԵԱՆ (Շարունակութիւն էջ 245)

Թաղիադեանի յիշատակումներից մեզ յայտնի է որ նա պատանեկան տարիներից ունեցել է օրագիր, ուր գրանցել է բազմաթիվ տեղեկություններ՝ ինչպես վանքի անցուղաբնի, այնպես էլ Հայաստանում տեղի ունեցած տարբեր իրադարձությունների մասին: Դրանց հետ միասին նա հաւաքել է գրի է առել ժողովրդական գրոյցներ, աւանդութիւններ, երգեր, հնատիպ արձանագրութիւններ եւ այլն:

Թաղիադեանի մահից երկար տարիներ անց Պոլսում Յովհաննէս Ա. Քահանայ Մկրեանը հետաքրքրւում է Թաղիադեանի կեանքով եւ գործունէութեամբ: 1886-ին նա հրատարակում է «Կենսագրութիւն Մեսրոպ Մառմարի Գառնի կաթողիկոսի» վերնագրով գիրքը, որին արձագանգում են Թաղիադեանի նախկին աշակերտները, քահանային ուղարկում իրենց յիշողութիւնները մեծանուն ուսուցչի մասին:

Ըստ այդ յիշատակումների, Մեսրոպ Մեթր Մկրեանին է ուղարկել Թաղեոս խան Աւետումեանին պահ տրուած օրագրերի եւ ձեռագրերի հետեւեալ ընդօրինակումները: Օրագիր 1830 Օգոստոսի 20-ից մինչեւ 1831 Մայիսի 14-ը, 1831 Մայիսի 14-ից մինչեւ Հոկտեմբերի 30, 1837, Դարէժ Երշաւան, 1839 Պոլսահողաղ ճամբորդական նոթեր, «Ճանապարհորդութիւն ի Հնդկա», երկու թարգմանութիւն անգլերէնից, իր ձեռքով կազմուած բառարանը, «Տետրակ ընտիր տաղաչափութեան», «Սոս եւ Սոնդիպի»ից հատուածներ (Ազատեանի Մուսքաճու, թիւ 10110):

Քանի որ Յովհաննէս Մկրեանի արխիւը նրա մահից (1909) յետոյ յայտնի չէր թէ որտեղ է պահուած, Մեսրոպ Մեթր ընդօրինակումները նոյնպէս մնում էին մեզ անյայտ: Երկար ժամանակ գոյութիւն ունէր այն վարկածը, թէ Թաղիադեանի ձեռագրերը գրտնրուած են Նոր Զուղայի Ս. Փրկիչ վանքում: Յետոյ դրան աւելցաւ աւելի հաւաստի տեղեկութիւն այն մասին, որ Թաղիադեանի ձեռագրերից կան Անթիլիասում՝ Կիլիկիոյ Հայոց Կաթողիկոսարանի դիւանում:

Եւ ահա 1979-ին Նոր Զուղայում լոյս է տեսնում «Դիւան Մեսրոպ Գ. Թաղիադեան» ժողովածուն, ուր գետեղուած են Մեսրոպ Մեթր ընդօրինակած ձեռագրերը: Ժողովածուն կազմել է խմբագրել է Մեսրոպ Եպ. Աշեանը: Յառաջաբանից պարզում է, որ ժողովածուն կազմուել է Կաթողիկոսական դիւանում գտնուող Յ. Մկրեանի արխիւի արդէն մեզ յայտնի նիւթերից: Մկրեանի արխիւը Անթիլիաս է բերուել 1932-ին: 1967 թուականից Աշեանը գրի է առել Մկրեանի արխիւը Մեսրոպ Մեթր ընդօրինակումները յայտնաբերելու համար:

Առ այժմ գտնուել են 1830-1839 տարիների օրագրութիւնները, արտագրուած չորս տետրակների մէջ. պարունակում են հետեւեալ մասերը: Օրագրեր, 1830 Օգոստոսի 20-էն Դեկտեմբերի 1, 1831 Յունուարի 1-էն Մայիսի 14, 1831 Յունիսի 13-էն Նոյեմբերի 22, 1834 Յունիսի 10-18, 1896-1837, 1838: Նոյն Մեսրոպ Մեթր արտագրած ձեռագրերն են՝ «Հրեշտակ ազդեցութեան առ Հայս հոովմայացեալս»: «Ջերմեանդ», «Հեղիկ Հղակեաց» (թարգմ. 1841), «Թանգարան Թաղիադեան», «Բառարան նոր իմն համառոտ»:

Ժողովածուի յաջորդ մասերի «Մոռացուած էջերը», «Նամականի», «Վաւերագրերը» բաւական նիւթ են տալիս Թաղիադեանի կեանքի վերջին շրջանի մի շարք հարցերի լուսարանման համար: Վերջին երկու բաժիններում գետեղուած նիւթերի մեծ մասը պահուած են Նոր Զուղայի Ամենափրկիչ վանքի արխիւում: Ըստ Աշեանի, նոյն վանքի տրամադրութեան տակ կան Թաղիադեանի գրքերից բազմաթիւ օրինակներ: Նրանց մի մասը բաժանուել է Նոր Զուղայի եկեղեցիներին, մասնաւոր անձանց: Մնացածը վաճառք է հանուել: Վանքում այժմ կան Թաղիադեանի սեփականութիւն կազմող գրքերից, որոնց ցուցակն այժմ կազմուած է:

Բարձր ենք գնահատում Աշեան Եպիսկոպոսի կատարած նիւթերի վերծանման, ուսումնասիրութեան եւ հրատարակութեան ուղղութեամբ եւ համոզուած ենք, որ նա կը շարունակի իր որոնումները Մկրեանի արխիւում չյայտնաբերուած օրագրերի ուղղութեամբ, նոր փաստերով կը հարստացնի ազգային մեծ գործի կեանքի տարեգրութեան բաց մնացած էջերը:

Հատորի ծանօթագրութիւններում կան լրացուցիչ տեղեկութիւններ Պոլսում Թաղիադեանի ձեռքագրութեան եւ Սիբիր ուղարկուելու մասին, մի շարք վաւերագրեր, ցանկեր՝ թողած իրերի ու գրականութեան մասին: Բազմաթիւ անուններ հնարաւորութիւն են տալիս պարզելու երբեմն շատ մանր թուացող, բայց կարեւոր հարցեր, կապուած մեծ գործի կեանքին հետ:

Մի քանի խօսք Յովհաննէս Ա. Քահանայ Մկրեանի հրատարակած՝ Թաղիադեանի անաւարտ կենսագրութեան մասին: Արժանաշիշատակ քահանան առաջին է ձեռնարկել Թաղիադեանի կենսագրութեան համար նիւթեր հաւաքելու գործը: Հետագայում ստանալով Մեսրոպ Մեթր օրագրերը, նա ընդլայնել է Թաղիադեանի կեանքի նշանաձողերը, օգտագործելով նաեւ «Ազգասէր» եւ «Ազգասէր Արարատեան» պարբերականների տուեալները: Բայց, դժբախտաբար, կեն-

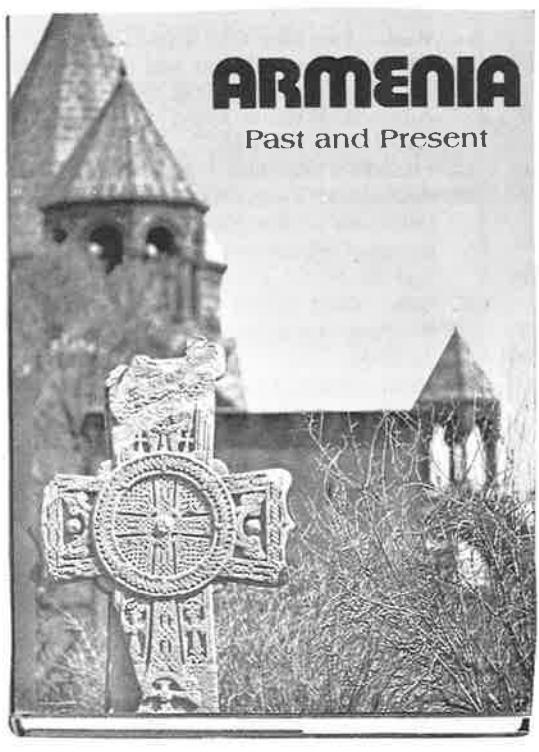
**PRELACY LADIES GUILD
1981-82 Calendar of Activities**

NOVEMBER 1981	
6 Friday	Vava Sarkis Khatchadourian—Art Exhibit—Prelacy
14-15 Sat.-Sun.	Book Fair, Sts. Vartanantz Church, NJ.
DECEMBER 1981	
4 Friday	Art Exhibit—Sumbat Gureghian—Prelacy
11 Friday	High School Student Night—Prelacy Guest Speaker: Ms. Sossy Sethian
JANUARY 1982	
3 Sunday	Prelate's Christmas Party—Prelacy
FEBRUARY 1982	
6 Saturday	Feast of Light
24 Wednesday	A Terzian Lecture—"Armenian Numismatics"
MARCH 1982	
10 Wednesday	Lenten Lecture—Rev. Gregory Keoseyan
14 Sunday	Musical Armenia—Ara & Tsofine Gevorgian—Carnegie Recital Hall
20 Saturday	"What Women Can do in the Church" Seminar—Prelacy
26 Friday	Art Auction—Sts. Vartanantz Church, NJ
APRIL 1982	
10 Saturday	College Student Night—Prelacy
MAY 1982	
5 Wednesday	Mothers' Day Luncheon

սագրութիւնը նա հասցրել է մինչեւ 1839: Բոլոր դէպքերում Մկրեանի 1886-ին տպագրած առաջին կենսագրութիւնը պահպանում է իր արժանաւոր տեղը Թաղիադեանագիտութեան մէջ:

Հարկ է նորից ընդգծել Գերաշնորհ Աշեան Եպիսկոպոսի հայրենասունէր աշխատանքը անուանի գործի անտիպ նիւթերի հրատարակութեան գործում եւ նորից ցանկանալ, որ նա շարունակի որոնումները այդ մեծ գործն աւարտին հասցնելու համար:

ՌՈՒԶԱՆ ՆԱՆՈՒՄԵԱՆ
Սովետական Գրականութիւն, Յունիս, 1980
(Յապաւումներով)

Experience the unique land around Mt. Ararat — how it came to be, how it was, and how it is today. (180 pages).

Authors

Elisabeth Bauer, born in Graz in 1947, grew up in Vienna, where she now lives. Having pursued Armenian studies at the Mekhitarist monastery in Vienna and the University of Yerevan, she is presently working on her dissertation. She has published important articles on Armenia in German, French, and English language journals and is a correspondent for the entire German-speaking area. She is also a contributor to the Armenian Encyclopedia which is being published in Yerevan by the Academy of Sciences.

Jacob Schmidheiny, born in Zurich in 1943, holds a degree in economics from the University of Zurich. Following a stint abroad, he became director of a leading Swiss concern. He has been intensively involved with photography since the age of twelve. His photographs of nearly every European country, the Near East, the United States, and Asia, have established him as an outstanding photographer.

Armenia — Past and Present
Armenian Prelacy
Reich Verlag

Follow the course of Armenia's eventful history through the millennia. Be inspired by the beauty of its landscape, the countless monuments of this, "the greatest open-air museum in the world," its surpassing importance to western history and by the vitality of a charming people.

The beautiful photography and rich text will fascinate you. After reading this book, you will want to see Armenia with your own eyes.

Elisabeth Bauer
Armenia Past and Present
Color photography by Jacob Schmidheiny
A Terra Magica illustrated book; 180 pages with 65 color photographs; 90 black and white photos and illustrations and 15 maps. Printed endpapers: 22.5 x 30 cm. Hardbound with color jacket.

Prelacy of the
Armenian Apostolic Church
of America
138 East 39th Street
New York, New York 10016
(212) 689-7810

Armenia — Past and Present

preserved her independent culture with admirable caution, and her people endured every sacrifice. Today Armenia is once more only a small country, on the fringes of history from a western perspective. Since the eastern rim of what was once an important empire has been granted peace among the family of Soviet nations, the Armenians have devoted all their energy to the service of an ancient, unbroken tradition and

the modern scientific and technological civilization. The "Switzerland of the Soviet Union" is becoming more and more open to tourism. *Armenia Past and Present* is the long-awaited, well-written and lavishly illustrated proof of the rediscovery of the glorious land at the foot of Mt. Ararat.

Please send me _____ copies of *Armenia Past and Present*.
Prepublication price: \$27.50 until December 31, 1981.
After January 1, 1982: \$32.00
Please add \$2.00 per copy for postage and handling.

Enclosed my check for \$ _____

Name _____

Address _____

City _____ State _____ Zip _____

If you wish gift copies sent please list names and addresses on separate sheet.